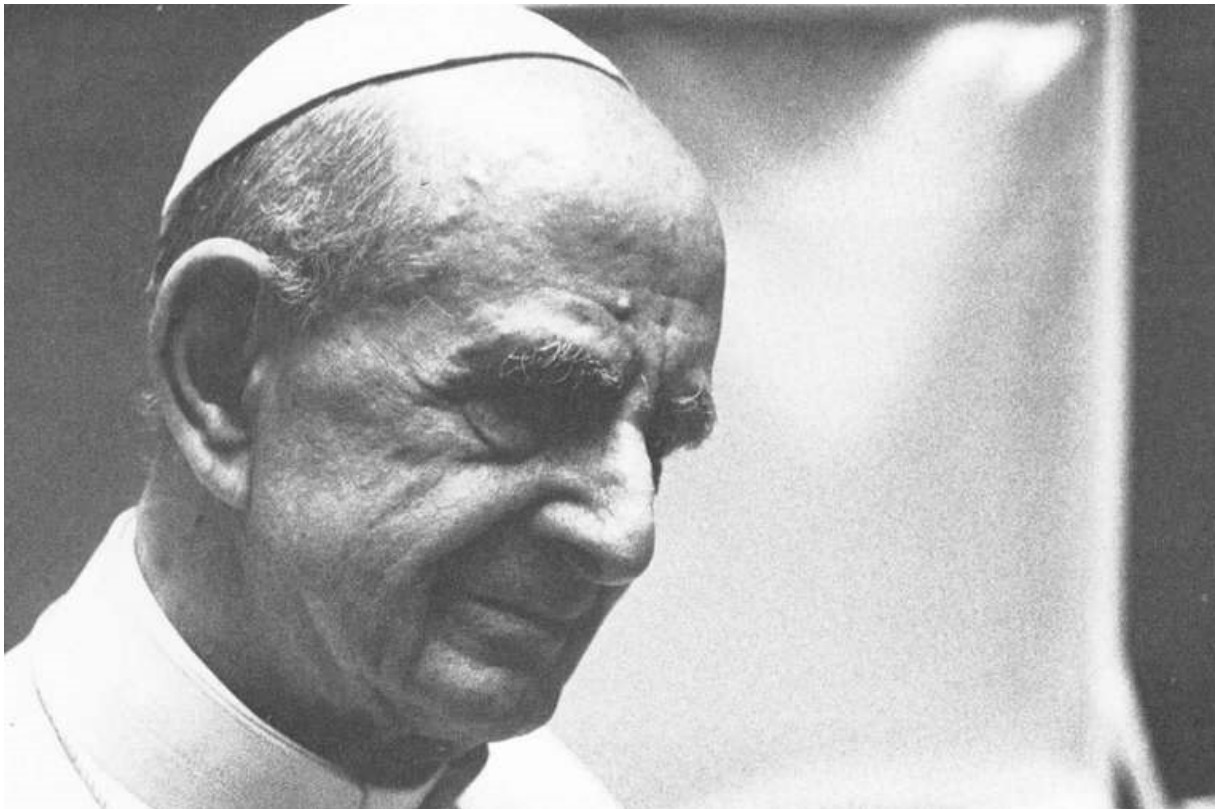

Analys: ska *Humanae Vitae* ifrågasättas? Vatikanen har redan gett ett svar.

Av Andrea Gagliarducci

Påven Paulus VI. Foto: Wikimedia commons 3.0

Vatikanen, 3 februari 2018 (CNA/EWTN News). – Sedan den Salige Paulus VI:s encyklika *Humanae Vitae* publicerades för 50 år sedan debatteras den åter livligt med krav från en del teologer att ändra dess undervisning.

Till encyklikans 50-årsjubileum har några teologer återigen börjat kräva en omtolkning av dokumentet, eller menat att det skulle kunna vara omöjligt för många katoliker att praktisera vad den lär.

Dessa krav fick emellertid ett tydligt svar från Vatikanen i en artikel från 16 februari 1989 i L'Osservatore Romano. Vatikanens tidning gav ut artikeln – nu publicerad på Vatikanens hemsida – utan namn eller bild på författaren vilket ofta betyder ett officiellt kyrkligt svar. Artikeln gav svar till en icke namngiven moralteologs påstående som ifrågasatte *Humanae Vitae*s undervisning. Artikeln inleddes med en kort utgivarkommentar som nämnde påpekanden av "en välkänd moralteolog" som fått "stort gensvar i pressen."

L'Osservatore Romano har sagt att diskussionen visade på tvivelaktigheter i en "oförsonlig" tolkning av *Humanae Vitae* och att massmedia "åter framförde vissa teologers tvivel och farhågor som ofta var förenklade och felaktiga i tolkningen." De punkter som då framkom i diskussionen liknar dem som framförts av vissa nu aktuella teologer, till exempel att det inte finns några hänvisningar i Bibeln som direkt förbjuder kontraceptionen, eller att användningen av preventivmedel ibland motsvarar "ett mindre ont", och att det individuella moraliska samvetet kunde ignorera läroämbetet.

L'Osservatore Romano insåg att invändningar mot *Humanae Vitae* ibland orsakas av pastoral oro för "de par som har svårt att iaktta den moraliska normen inom det ansvarsfulla föräldraskapet", men sa också att "den pastorala oron" till sitt innehåll oftast rörde "mer läromässiga frågor."

L'Osservatore Romano menade också att invändningarna mot *Humanae Vitae* "ibland är formulerade utan vetenskaplig stringens vilket borde utmärka seriös teologisk reflektion." "Det inträffar" sade artikeln att invändningarna till dokumentet "yttrar sig som personliga angrepp av hätskt och förvirrat slag." Sådana iakttagelser kan vara särskilt upprörande i dag.

Vatikanens tidning föreslog sedan fyra observationer:

Den första var att makarna som lever i svåra situationer "har rätt till respekt och kärlek", särskilt när "olika levnadsomständigheter... gör det svårt att uppfylla moraliska förpliktelser." Kyrkan", sa tidningen, "är kallad att vara som Jesus och närma sig varje situation med förståelse, tålamod och barmhärtighet och samtidigt tydligt förkunna sanningen eftersom ett liv i sanningen är det nödvändiga villkoret för att leva som människa på den helighets väg vi alla är kallade till." L'Osservatore Romano skrev att "kärleken och den pastorala omtanken om makar som upplever svårigheter i livet" aldrig kan "avskiljas från sanningen," och att pastorerna "aldrig kan utelämna eller undergräva plikten

att skilja på gott och ont,” om de verkligen skall kunna vara till hjälp. ”Det är en enastående manifestation av barmhärtig kärlek till själarna att inte utelämna något av Kristi frälsande lära,” kunde man läsa i artikeln, som ordagrant citerade *Humanae Vitae*.

Den andra observationen var att *Humanae Vitae*s förbud mot att praktisera kontraception ”inte kan medge undantag” eftersom en kontraceptiv äktenskaplig handling alltid ”i sig själv är en oordnad handling”.

I *Humanae Vitae* betonade den salige påven Paulus VI att ”fastän det är sant att det ibland är tillåtet enligt lagen att acceptera ett mindre moraliskt ont för att undvika ett större ont, eller för att främja ett större gott, är det aldrig tillåtet enligt lagen, ens av de allvarligaste skäl, att göra något ont för att något gott ska komma fram genom det.” Enligt L'Osservatore Romano är Paulus VI:s ord inte ”en teologisk opinion som är öppen för en fri diskussion.”

Den tredje observationen gällde den katolska moralundervisningens natur.

Det betonades i L'Osservatore Romano att den kristna moraltraditionen alltid lärt att normer ”som förbjuder handlingar som i sig själva inte är i rätt ordning inte medger undantag”, eftersom sådana handlingar ”strider mot personen i hans eller hennes särskilda värdighet som person,” och därför finns ingen subjektiv avsikt eller omständighet som kan omvandla dessa handlingar till handlingar som har en rätt ordning.

Kontraceptionen, sades det vidare i artikeln, hör till de handlingar som alltid i sig själva är onda, eftersom de motsäger det ömsesidiga självutgivande som hör till den äktenskapliga akten. Enligt L'Osservatore Romano har den kristna moraliska traditionen ”alltid upprätthållit distinktionen – inte en separation och än mindre en motsättning – mellan en objektiv oordning och en subjektiv skuld, det vill säga att alla omständigheter som utgör förutsättningar för ett visst beteende måste tas med i beräkningen, om den handlande personens ansvar ska kunna förstås. Synsättet kan emellertid påverka en persons ”grad av ansvar” men kan inte omvandla en oordning till ordning. Detta är ”gradernas lag” som inte får sammanblandas med ”lagen i grader”, som är en lag som kan förstås gradvis. Artikeln hänvisade till påven S:t Johannes Paulus II:s *Familiaris Consortio* som lärde att paren ”inte kan uppfatta lagen bara som ett ideal som kan uppfyllas i framtiden: de måste uppfatta den som ett bud av Herren Kristus att övervinna svårigheterna med uthållighet. Och så att det som är känt som ’lagen i grader’ – ett stegvis uppfyllande – inte kan identifieras som ’gradernas lag’, som om det fanns olika grader eller former av föreskrifter i Guds lag för olika individer och situationer. I Guds plan är alla makar och hustrur kallade till

helighet i äktenskapet, och denna upphöjda kallelse uppfylls i den utsträckning som den mänskliga personen kan svara på Guds bud med lugn tillförsikt inför Guds nåd och till hans eller hennes egen vilja.' Uttryckt på liknande sätt här, hör det till Kyrkans pedagogik att man och hustru först av allt tydligt bör erkänna *Humanae Vitae* lära som uttryck för normen för det sexuella samlivet och att de bör eftersträva att lägga en grund för att kunna efterleva denna norm."

L'Osservatore Romano betonade att alla, särskilt prästerna, är kallade att "med tålmodig och modig kärlek hjälpa och ledsaga de gifta paren att forma samvetet," så att deras samvete fattar rättrådiga beslut i överensstämmelse med sanningen. Enligt artikeln är prästerna kallade att hjälpa paren att "odla ett allt intensivare andligt liv eftersom det är nödvändigt för att förstå och leva enligt Guds lag i sådana yttre sociala och kulturella förhållanden som inte är gynnsamma."

Den fjärde observationen gällde Kyrkans Magisteriums "trovärdighet".

Enligt L'Osservatore Romano utsätts de trogna för "allvarliga sammanblandningar" när "somliga teologer talar om uttalanden från Magisterium samtidigt som man döljer eller förvränger dess specifika natur och ursprungliga funktion."

"Kyrkans magisterium", sade påvens dagstidning, "kan inte tolkas korrekt om man använder samma kriterier som man använder i humanvetenskaperna, sådana som ett kriterium att bara uppskatta en högre eller lägre grad av erkännande av Magisterium. Tvärtom är Magisterium en gåva av Jesu Kristi Ande till sin Kyrka för att i Kristi auktoritets namn erbjuda en autentisk tjänst så att "den tro som blir mottagen och omsatt i praktiken (*Lumen Gentium*, nr 25) kan bli rätt förstådd och fullt ut accepterat enbart genom tron."

När nu diskussionen om *Humanae Vitae* intensifieras under dess jubileumsår lönar det sig att gå tillbaka till rundbrevet och läsa det.

Översättning i februari 2018, Göran Fäldt

<https://www.catholicnewsagency.com/>